

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Iosephi Vicecomitis Ambrosiani Collegii Doctoris
Observationes Ecclesiasticæ In quo [!] de Antiquis
Baptismi Ritibus, ac Cæremonijs agitur**

Visconti, Giuseppe

Parisii, 1618

Cap. 27. De colocatione in loco sublimi ante sacrarium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64585)

De collocatione in loco sublimi ante
sacrarium.

CAP. XXVII.

Explicasse videor omnia, quæ de pace
disciri possunt. Nunc de locatione ante sa-
cratiū dicere aggrediar. Ea verò ex testimonijs
SS. Patrum facile colligitur. Primum, quòd S.
Dionysius Areopagita cap. de bapt. explicans
cæremonias, quæ post Baptismum fieri sole-
bant, *sustollendi*, verbum adhibuit: *exteriori*
progressu, rursus ad prima & potiora speculanda
sustollitur. Vbi græcus textus, *ἀνατείνεσθαι* legit,
quòd in altum eleuari significat. Deinde S.
Gregorius Nazianzenus Orat. 39 in sancta lu-
mina, cum humani generis salutem, &
Christi Domini gloriam maximè sitiret: ac
propterea tanquam iacula diuina in Gætilium
mentes, ad Baptismum incitando, sæpius
irrito ictu contorsisset, ratus, id, quod erat,
magnum momentum fore ad eas suauiter
vulnerandas si, quid arcani in mysterijs late-
ret, planè intelligerent, singularum cære-
moniarum explicationem prospero successu
aggressus est: ac de hac quidem ita scripsit:
Statio hac qua confestim à bapismo ante magnum
sacrarium stabis future vite gloriam præsignat.
quem locum explicans Nicetas Serronius in
comment. super eum factis, Authoris non

Baptizati
locabantur
in loco e-
dito ante
sacrarium.

minus verba, quam sententiam secutus est hoc pacto: quod post baptismum ante altare collocare, su-
cura vite gloriam, & propinquatatem apud Deum
indicat. Atque hanc perpetuo cæterorum Pa-
 trum consentientem fuisse doctrinam, ex eo-
 tum monumentis facile intelligitur. S. enim
 Augustinus epist. 168. ad Eusebium, narrans
 immane iuuenis facinus, qui matrem cædere
 solitus, denuo & mortem minitans, iterato ba-
 ptizatus fuerat, tam acerbum omnibus Chri-
 stianis eum casum fuisse, scribit, vt quicumque
 eum in edito loco positum intuerentur, præ
 dolore lachrymas continere non possent, *su-*
rens, inquit, & in maternum sanguinem fremens,
albis vestibus candidatur, constituitur intra cancellus
eminens, atque conspicuus, & omnium gementium
oculis matricidij mediator tanquam renouatus
ponitur. minus vero apte, congruenterque S.
 Augustinus hominis nefarij, & materni san-
 guinis audidissimi baptismum ex edito loco,
 in quo collocatus fuerat, significasse nobis vi-
 deretur nisi, quicumque baptismo lustraban-
 tur in altum euehi consueuissent. & serm. 164.
 in Dominica in Octauis Paschæ, cum baptiza-
 tos precaretur, vt piè, sanctèque viuendi stu-
 dio, omni que religionis officio, atque omni
 documento, & exemplo cæteris omnibus præ-
 luerent, nec alienos à nostra fide homines
 imitarentur, qui, tanquam omnium rerum li-
 centiâ adepti, præcipientes ruunt in omne scelus,
 & flagitium; cū Christi Domini sanguinè cuius
 vi redempti sumus, tum aliquot Baptismi ca-
 remonias in stimulos adhibet, quib. ipsam lo-

cationē ad altare clarē annumerat his verbis:
*sed vos me audite o baptizati: audite me per sanguinē
 Christi, quo estis renati, obsecro vos per nomen, quod
 super vos inuocatum est, per illud altare, ad quod accessi-
 stis, per sacramēta, que accepistis, obsecro vos, obstringo
 vos per nomen Iesu Christi, ut non imitemini eos, quos
 infideles esse cognoscitis, &c.* Nemo enim nō videt,
 accessum ad altare pro cē emonia a cœlesti va-
 bulo distincte numerari: secus eandem dictio-
 nē prudētissimus scriptor bis vsurpasset: quod
 abest longissimē a vero: nec veterum moribus
 congruenter locutus esse videretur: quoniam
 laici extra cancellos salutari cibo reficiebātur.

Laici com-
 municabāt
 extra can-
 cellos.

Cuiusmodi argumentū etiam ex Paulino No-
 lano desumi potest qui Epist. 12. ad Seuer. bap-
 tismi cæremōnias his carminibus describit:

Iude parens sacro ducit de fonte sacerdos

Infantes nives corpore, corde, habitu.

Circundatque rudes festis altaris agnos.

Pura salutaris imbuunt ora cibis.

Hinc senior socia congundet turba cæterua.

Alleluia nouis balat ouile choris.

Nam etiam hic collocationis ad altare, & sa-
 ctosactę Eucharistię separatim meminit quod
 argumentum est, primam ab altera distinctam
 fuisse. Atque in eandem sententiam Severus
 Alexandrinus lib. de Bapt. sacerdotem inducit,
 qui Deo preces adhibeat, ut noui Christi mi-
 lites puram Baptismi integritatem, & inno-
 centiæ stolam vsq; ad extremum spiritum re-
 tineant; & quemadmodum ante altare, in quo
 pro salute hominum Deus ipse immolatur,
 constitui meruerunt, sic in altissimo domicilio

eundem Deum præsentem inuenientes, placidissima quiete, & vita sempiterna perfruantur. Quod ut legentibus perspicue pateat, non otiosum erit, ipsius verba hic subijcere quæ eiusmodi sunt: *Domine Deus qui redemptionem in Christo applicasti nobis; ac per aquas in Spiritum sanctum hisce seruis tuis eam, que denno sit, generationem dedisti: tu domine amator luminis roboras eos, & in sanctitate conseruas eos, & circumfulgentes scientiæ tuæ lumine, atque coram sacerdotali mensa tua, stantes, dignos eos effice celesti beatitudine tua, &c.* quem locum si quis de cœlestibus Eucharistiæ dapibus, quas baptizati sumere solebant, interpretari voluerit, eo quod mense, hoc est, altaris mentio fiat, in duas grauissimas difficultates incidet; quibus non ita facile se explicauerit. prima est, quod stantes inducuntur: altera, quia coram altari fuisse, Author affirmat: cū fideles olim genibus flexis, & extra cancellos sacrosancto Christi corpore pascerentur. cōuenientius igitur ad baptizatos in sublimi collocandi consuetudinem Seueri testimonium retulimus. quod & ipsius verbis satis constat: & adhuc manifestius apparet; cū idem post hanc orationem, sequitur: *et eleuant baptizatos, ad altare*, quoniam verbum *eleuare* in alto collocare, significat. Ex quibus omnibus quatuor colligo, huic ritui plurimū lucis afferentia. Primum est locum, vbi ponebantur, editum fuisse: quod indicant verba S. Augustini, *eminens atque conspicuus*, & Seueri Alexandrini, *eleuant*. Alterum est, recto corpore steterisse: vt ex loco S. Gregorij, *statis*, &

Locus in quo ponebantur baptizati, editus erat in eo que stabant recto corpore.

habis, & Seueri Alexandrini, stantes, cognoscere licet: Tertium ab alijs in loco sublimi collocari solitos esse: quemadmodum idem Seuerus eodem verbo, *elevant*, ostendit. Vltimum verò, causam ad altare collocandi fuisse, vel vt mente à rebus humanis auocata ad cœlestium, & superarum meditationem erigerentur, cui argumentum est Dionysij illud, *spemlanda sustollitur*, vel vt planè intelligerent se iam vitæ æternæ cœlestisque beatitudinis participes esse factos, atque ad Deum à quo peccati causa recesserāt, propius accessisse: quod S. Gregorij verba *future vitæ gloriæ*, & Nicetæ, *future vitæ gloriæ, & propinquitatem apud Deum*, Facile demonstrant. Quibus adderem ego in populi præsentis gratiam factitatum, vt qui in Christi fidem concessissent, cognoscere possent: nisi meam interponere sententiam in tali re tantaque scriptorum luce, temeritatis nota non careret. Dabit igitur haud grauare mihi benignus lector hanc veniam, vt omisis causis probabilibus, quas vnusquisque meditari & studiosè conquirere potest, de collocationis potius ministro aliquid scribam. Sane dubitandi locus non est quin ab alijs in edito collocari solerent: siuè quis rationis momēta perpendat: vt videlicet, homines nihil recti viribus suis efficere posse, significaretur: siue auctoritates, ac testimonia quæ collocandi consuetudinem in patiendâ significatione docuerunt, intueri velit. dixit enim S. Dionysius Areopagita lib. de Ecclesiast. Hierarch. cap. 2. *ad prima & posteriora spe-*

Causæ collocandi ad altare in loco edito

Collocabantur ab alijs & quare.

culanda suscollitur. & Beatus Augustinus Epist. 168. ad Euseb. constituitur intra cancellos eminenti. & Nicetas Serronius in orat. 39. S. Greg. Naz. ante altare collocaris. Verum, quis collationis ipsius esset minister, nec ullus ex citatis scriptoribus usquam meminit; nec mihi satis comperitum est. Puto tamen, clericis eam curam demandatam esse; tum quia Episcopus, presbyterve, qui sacra Baptismi munera obtinisset, tantæ baptizatorum multitudini collocanda par esse non poterat: tum etiam quod laici, profanisque hominibus rei sacre provinciam commissam fuisse Ecclesie dignitati consentaneum non est. Alia etiam quæstio instaurata potest, eodem ne in loco viri, & mulieres, an in diverso collocarentur quam ita definiti posse existimo, ut dicamus, distinctum locum utriusque sexui assignatum fuisse. nam rationes, quibus diversum baptisterij locum viri, ac mulieres occuparunt, vel quibus in distincta Ecclesie parte, dum res diuina fiebat, collocari solebant, diversum etiam collocationis locum probare videntur: ut videlicet omnis offensionis causa tolleretur. Si quis autem pergat sciscitari, an diu in loco edito baptizati persisterent: respondebo, tandiu permansisse, quoad Mysterii sacramentum, ac solennia baptismatis mysteria absoluerentur. cuius rei triplicem coniecturam facio. prima est, quoniam Patres, qui collocandi morem docuerunt, descensus haud unquam meminere: quod argumento est, non statim atque in locum editum baptizati ascenderant, inde descendisse. secunda, quod inges-

Viri & mulieres distincto in loco constituebantur.

Quandiu baptizati in loco edito consisterent.

baptizatorum confusio oritura fuisset, si modico intervallo in sublimi perstitissent, ascendentibus his, & illis descendentibus; neque illorum numerus satis dignosci potuisset. quæ tamen collocationis haud postrema ratio fuit. tertia, quia S. Gregorius Nazianzenus orat. 39. in sanctum & Severus Alexandrinus lib. de baptis. dum huius ceremoniæ mentionem facerent *stationis standi*, ac *stantium* vocibus vti fuerunt; non solum ut recto corpore consistendi morem significarent; verum etiam ut diu manendi consuetudinem nobis indicarent, quod utraque significatio illis subesse possit. Videamus igitur id, quod contra ab aliis afferri potest. Videtur autem eos descendere oportuisse, ut sacro Confirmationis oleo inungerentur, divinisque Eucharistiæ epulis accumberent. Cui quidem ita responsum volumus, nec certum, exploratumque esse collocationis ritum ipsi Confirmationi, & Eucharistiæ præmitti solitum; quod, licet nos eum ordinem secuti fuerimus, auctore Severo Alexandrino, tamen S. Dionysius Areopagita ca. 2. Ecclesiast. Hierarch. collocationem post Confirmationis, & Eucharistiæ ceremonias enumeret; ac, quamvis ita esset, tamen id, quod asseritur minimè sequi. nam fieri potuit, ut vel Pontifex in baptizatorum locum ascenderet, Confirmationem, & Eucharistiam illis præbiturus; vel ipsi baptizati Confirmationis, & Euchar. percipiendæ causa descenderent; & his susceptis, rursus in eundem locum ascenderet. quoniam vero septē dieb. vestis candida, & creus

Collocationis ritus Confirmatione, & Eucharistia priorne, an posterior esset.

Quot die-
bus bap-
tizi in loco
edito col-
locarentur.

ferebatur; dum Paschatis, & Pentecostes octi-
duo baptizati ad Ecclesiam ibant; congruen-
ter querere hoc loco possumus, an totidem
diebus baptizati in loco edito collocarentur,
verum hæc quæstio satis aperte definitur in ip-
sis locis, quæ de veste candida & cereo acru-
mus, cum enim ibi probatum sit, quibus diebus
baptizati ad Ecclesiam proficiscebantur, in
fonte baptismali steterisse: ex locis autem S. Gre-
gorij Nazianzeni, B. Augustini, Severi Alexan-
drini, & Nicetæ Serronij, superius allatis, con-
stat, locum, in quo baptizati constituebantur,
intra cancellos fuisse: nemini dubitare licet,
quin eo solummodo die, quo baptismalibus
aquis abluebantur in loco edito collocari co-

Mos collo-
candi ad al-
tare durat
in Oriente.

sueverint. Atque hic ritus disparem omnino
exitum, siue diuturnitatem habuit, in Oriente
enim etiam nunc ritè seruari, facile adducet,
vt credam; quia Nicetas Serronius, hæud mul-
tæ antiquitatis vir, in suis notis ad S. Gregorij
Nazianz. eum clare agnoscit. Verum in Occi-
dentis Solis partibus, iam diu antiquatum fuisse
inter cætera illud indicio est, quod S. Gre-
gorius Magnus, Author Ordinis Romani, Al-
binus Flaccus, Amalarius Fortunatus, Raba-
nus Maurus, alij; plures latini scriptores, qui
singulas baptismi cæremonias diuersis quique
in locis accuratè cõscripserunt, nusquam illius
meminere. Non caret tamen nostra ætas anti-
quæ consuetudinis vestigio: vt cum in Anti-
phona ad crucem, que sacro Paschatis perui-
lio canitur, ita legimus: *gaude Hierusalem, & iu-
rare, haleluiah, quia ecce filij tui in circuitu altaris*
Demini,

Collocan-
di ad altare
consuetu-
do in Occi-
dente iam
diu anti-
quata.
Vestigium
collocandi
ad altare
expressum
est in Eccl.
Ambrosia-
na.

Domini, haleluah, candidari effecti sunt, & in ore
eorum, haleluah. Verba enim, in circuitu altaris
Domini, ad veterem morem baptizatos ad al-
tate collocandi, sicut verbum, candidari, ad ve-
stem candidam illis dari solitam, referri oport-
tere nemo, nisi qui antiquam consuetudinem
eo die baptizandi ignoret, inficiari audebit.

De Confirmatione, ac praesertim illius post Baptis-
mum administranda antiquitate.

CAP. XXVIII.

DEinceps videndum est, ecquid de ritu
post Baptismum confirmandi ex veterū
Patrum lectione mihi tumultuaria scriptura
suggerat: eo faciliori conatu, quo difficilius
est, probationis exitum, quam principium in-
uenire. Adhibebo tamen mihi modum in im-
mensa Authorum serie, & omisis, qui media,
aut posteriori ætate floruerunt. Isidoro Hispa-
lensi lib. 2. de Eccles. Offic. cap. 26. Ordine Ro-
mano in die Iou. sanc. Marcellino presbytero
de vit. S. Suuiber. cap. 63. Vuibaldo Eisterensi
cap. 20. vit. S. Bonifac. Rabano Mauro de In-
stitut. Cleric. lib. 1. cap. 30. Smaragdo in dia-
dem. Monachor. capit. 71. Micrologo de Eccl.
Observat. cap. 21. ac aliis innumeris, in recen-
sendis antiquioribus insistam. Nec ab alio po-
tius orationis exordium ducam, quam ab eo,
qui primus omnium fuit, Clemente, inquam,
Primo, Apostolorum æquali, qui Epist. 4. mo-
Eee

Baptizati
statim con-
firmaban-
tur.